

Regeringens proposition

1982/83:102

om tillfällig vinstskatt;

beslutad den 10 februari 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

Som ett led i strävandena att åstadkomma en återhållsam lönerörelse läggs i propositionen fram ett förslag om tillfällig vinstskatt.

Skatten tas ut av aktiebolag och utgår normalt med 20 % av utdelningen för det räkenskapsår som avslutas närmast efter den 30 juni 1983. Investmentbolag och andra s.k. förvaltningsföretag är undantagna. Riksskatteverket är beskattningsmyndighet.

Utdelning på aktier som nyemitteras under år 1983 ingår inte i skatteunderlaget. Vidare får underlaget i vissa fall – t.ex. i koncernförhållanden – minskas med mottagen utdelning. Den föreslagna lagen innehåller också en skatteflyktsklausul som tar sikte på situationer då bolaget minskar sin utdelning i syfte att undgå vinstskatten och i stället tillgodoser aktieägarna på annat sätt.

Enligt förslaget är börsnoterade företag skyldiga att göra preliminära inbetalningar som får räknas av mot vinstskatten. Preliminärbeloppet är 10 % av aktieutdelning som beslutas efter den 15 februari 1983 och som förfaller till betalning under detta år.

1 Förslag till Lag om tillfällig vinstskatt

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Svenska aktiebolag som lämnar utdelning för verksamhetsåret 1983 är skattskyldiga till vinstskatt. Skatten tillfaller staten och förs till allmänna pensionsfonden.

Ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), är inte skattskyldigt.

Riksskatteverket är beskattningsmyndighet.

2 § Med utdelning avses vinstutdelning till aktieägarna enligt 12 kap. aktiebolagslagen (1975:1385), 52 § lagen (1955:183) om bankrörelse eller 12 kap. försäkringsrörelselagen (1982:173).

3 § Med verksamhetsåret 1983 avses ett räkenskapsår som inleds senast den 1 juli 1983 och som avslutas närmast efter denna dag. Är detta räkenskapsår kortare än åtta månader skall verksamhetsåret 1983 anses omfatta även det därpå följande räkenskapsåret.

Omfattar verksamhetsåret 1983 två räkenskapsår skall det sista räkenskapsåret vara avgörande vid tillämpning av 1 § andra stycket och 5 §.

4 § Vinstskatten är 20 procent av beskattningsunderlaget. Beskattningsunderlaget är skillnaden mellan den utdelning som bolaget lämnar för verksamhetsåret 1983 och lämnad utdelning som enligt 5 § skall tillgodoräknas bolaget. Leder beräkningen till ett underskott (negativt beskattningsunderlag) är bolaget berättigat att från staten erhålla ett belopp motsvarande 20 procent av underskottet.

Är verksamhetsåret 1983 för ett bolag som lämnar utdelning kortare än tolv månader skall utdelningen vid beräkning av beskattningsunderlaget räknas upp så att den svarar mot ett verksamhetsår som är tolv månader. Är verksamhetsåret 1983 längre än tolv månader skall utdelningen räknas ned på motsvarande sätt.

Utdelning på aktier som är att anse som nyemitterade ingår inte i beskattningsunderlaget i den mån bolaget är berättigat till avdrag för utdelningen enligt lagen (1967:94) om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning. Har aktierna utgetts i samband med bolagets bildande anses aktierna som nyemitterade om beslut om ökningen har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983. Har aktierna utgetts i samband med ökning av bolagets aktiekapital anses aktierna som nyemitterade om beslut om ökningen har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983.

Bestämmelserna om rätt till betalning på grund av negativt beskattningsunderlag gäller också bolag som inte lämnar någon utdelning för verksamhetsåret 1983, dock inte bolag som avses i 1 § andra stycket.

5 § Utdelning som uppburits av ett bolag skall tillgodoräknas detta om

1. bolaget är frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1 tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370) och

2. utdelningen har lämnats av ett bolag som är skattskyldigt för utdelningen enligt denna lag.

Ett bolag skall vidare tillgodoräknas utdelning, uppburen av ett företag som är frikallat från skattskyldighet för utdelningen under de förutsättningar som anges i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (förvaltningsföretag), om

1. bolaget vid utdelningstillfället äger mer än 90 procent av aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget,

2. bolaget skulle ha varit frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1 tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen för det fall att utdelningen hade uppburits av bolaget i stället för förvaltningsföretaget samt

3. utdelningen har lämnats av ett bolag som är skattskyldigt för utdelningen enligt denna lag.

Vid bedömningen av om bolaget eller förvaltningsföretaget enligt kommunalskattelagen är – eller skulle ha varit – frikallat från skattskyldighet för utdelningen skall antas att utdelningen uppburits under verksamhetsåret 1983.

6 § Ett bolag vars aktier vid ingången av år 1983 var inregistrerade vid Stockholms fondbörs skall i avräkning på vinstskatt göra en preliminär inbetalning till riksskatteverket. Preliminärbeloppet är 10 procent av utdelning enligt 2 § som har beslutats efter den 15 februari 1983 och som förfaller till betalning under samma år. Preliminärbeloppet skall betalas senast den 1 juli 1983 om utdelningen har förfallit till betalning den 1 juni 1983 eller tidigare och i annat fall inom en månad från utdelningens förfallodag.

Ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), är inte skyldigt att betala preliminärbelopp.

Preliminärbelopp skall inte betalas för utdelning för verksamhetsåret 1983.

7 § Har preliminärbelopp inte betalats in i rätt tid skall bolaget erlägga en avgift. Avgiften är 2 procent av det obetalda beloppet för den kalendermånad då beloppet rätteligen skulle ha betalats in och därefter 2 procent av

beloppet för varje påbörjad kalendermånad till och med den då betalning sker, dock längst till och med den månad då bolaget enligt 8 § senast skall lämna deklaration.

8 § Bolag som är skattskyldiga enligt denna lag samt bolag som endast är skyldiga att betala preliminärbelopp skall lämna deklaration. Deklarationen skall ha kommit in till riksskatteverket senast åtta månader efter utgången av verksamhetsåret 1983.

Bolag som inte är skyldiga att lämna deklaration men som har rätt till betalning enligt 4 § skall göra en skriftlig ansökan om utbetalning hos riksskatteverket. Ansökningen skall ha kommit in till verket senast tjugo månader efter utgången av verksamhetsåret 1983.

9 § Vinstskatt och avgift enligt 7 § skall ha kommit in till riksskatteverket senast den dag då deklarationen skall ha kommit in till verket. Vid inbetalningen får avdrag göras för erlagt preliminärbelopp.

10 § Har ett bolag i syfte att reducera beskattningsunderlaget minskat sin utdelning för verksamhetsåret 1983 och i stället ökat utdelningen för näraliggande år eller har bolaget annars otillbörligen vidtagit åtgärd som syftar till att kringgå denna lag, skall beskattningsunderlaget bestämmas efter vad som får antas ha gällt om bolaget inte hade vidtagit den otillbörliga åtgärden.

11 § Regeringen får, om det föreligger synnerliga skäl, helt eller delvis befria ett bolag från skyldigheten att betala preliminärbelopp och avgift enligt 7 §.

12 § Vid inkomsttaxeringen medges inte avdrag för vinstskatt och avgift enligt 7 §. Belopp som betalas ut enligt 4 § utgör inte skattepliktig intäkt.

13 § Lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (förfarandelagen) gäller i fråga om vinstskatt. Därvid iakttas följande.

Reglerna om förhandsbesked i 4 kap. förfarandelagen skall inte tillämpas. Detsamma gäller reglerna om vite, anstånd med skattens erläggande och besvärsmått för annan än den skattskyldige och allmänt ombud.

Vad som i förfarandelagen föreskrivs om en skattskyldig gäller även den som endast är skyldig att betala preliminärbelopp samt den som gör ansökan enligt 8 § andra stycket. Bestämmelserna om skatt gäller också belopp som skall betalas ut enligt 4 § och avgift enligt 7 §. Vid tillämpning av reglerna om efterbeskattning och skattetillägg skall vidare uppgift, som varit ägnad att leda till för hög utbetalning, jämföras med uppgift som varit ägnad att leda till för låg skatt.

Beslut om fastställande av skatt får inte meddelas senare än två år och

beslut om efterbeskattning inte senare än fyra år från utgången av det kalenderår då verksamhetsåret 1983 gått till ända.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1983.

2 Förslag till

Lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 1 § skattebrottslagen (1971:69) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller i fråga om skatt eller avgift enligt

1. lagen (1908:128) om beviljningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordningen (1927:321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, kommunalskattelagen (1928:370), förordningen (1933:395) om ersättnings-skatt, lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift, lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, lagen (1947:577) om statlig förmögenhets-skatt, lagen (1958:295) om sjömans-skatt, lagen (1982:1194) om hyres-husavgift,

2. lagen (1941:251) om särskild varuskatt, *lagen (1953:397) om avgift för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m.m.*, lagen (1957:262) om allmän energiskatt, lagen (1961:372) om bensinskatt, lagen (1961:394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964:308), lagen (1968:430) om mervärdeskatt, lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, vägtrafikskattelagen (1973:601), lagen (1973:1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975:343), lagen (1977:306) om dryckesskatt, lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978:144) om skatt på vissa resor, lagen (1982:691) om skatt på vissa kassetband, lagen (1982:1200) om skatt på videoband-spelare, lagen (1982:1201) om skatt

1. lagen (1908:128) om beviljningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, förordningen (1927:321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, kommunalskattelagen (1928:370), förordningen (1933:395) om ersättnings-skatt, lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt, lagen (1946:324) om skogsvårdsavgift, lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, lagen (1947:577) om statlig förmögenhets-skatt, lagen (1958:295) om sjömans-skatt, lagen (1982:1194) om hyres-husavgift, *lagen (1983:000) om tillfälligt vinstskatt,*

2. lagen (1941:251) om särskild varuskatt, lagen (1957:262) om allmän energiskatt, lagen (1961:372) om bensinskatt, lagen (1961:394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964:308), lagen (1968:430) om mervärdeskatt, lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, vägtrafikskattelagen (1973:601), lagen (1973:1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bilskrotningslagen (1975:343), lagen (1977:306) om dryckesskatt, lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978:144) om skatt på vissa resor, lagen (1982:691) om skatt på vissa kassetband, lagen (1982:1200) om skatt på videoband-spelare, lagen (1982:1201) om skatt på viss elektrisk kraft,

¹ Senaste lydelse 1982:1202.

på viss elektrisk kraft,

3. lagen (1981:691) om socialavgifter.

Lagen gäller även preliminär skatt, kvarstående skatt och tillkommande skatt som avses i uppbördslagen (1953:272).

Lagen tillämpas inte om skatten eller avgiften fastställs eller uppbärs i den ordning som gäller för tull och inte heller beträffande restavgift, skattetillägg eller liknande avgift.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1983. Den äldre lydelsen av 1 § gäller fortfarande i fråga om skatter och avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Förmånsrätt enligt 11 § förmånsrättslagen (1970:979) följer med fordran på

1. skatt och avgift, som anges i 1 § första stycket uppbördslagen (1953:272), samt skatt enligt lagen (1908:128) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, lagen (1958:295) om sjömansskatt och kupongskattelagen (1970:624),

1. skatt och avgift, som anges i 1 § första stycket uppbördslagen (1953:272), samt skatt enligt lagen (1908:128) om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, lagen (1958:295) om sjömansskatt, kupongskattelagen (1970:624) och lagen (1983:000) om tillfällig vinstskatt,

2. skatt enligt lagen (1968:430) om mervärdesskatt,

3. skatt eller avgift enligt lagen (1908:129) med vissa bestämmelser om handel med fondpapper, lagen (1928:376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, lagen (1941:251) om särskild varuskatt, lagen (1953:397) om avgifter för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m.m., lagen (1957:262) om allmän energiskatt, lagen (1961:372) om bensinskatt, lagen (1961:394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964:308), lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, lagen (1973:1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bils-krotningslagen (1975:343), lagen (1977:306) om dryckesskatt, lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978:144) om skatt på vissa resor, lagen (1982:691) om skatt på vissa kassetband, lagen (1982:1200) om skatt på videobandspelare samt lagen (1982:1201) om skatt på viss elektrisk kraft,

3. skatt eller avgift enligt lagen (1928:376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, lagen (1941:251) om särskild varuskatt, lagen (1957:262) om allmän energiskatt, lagen (1961:372) om bensinskatt, lagen (1961:394) om tobaksskatt, stämpelskattelagen (1964:308), lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam, lagen (1972:820) om skatt på spel, lagen (1973:37) om avgift på vissa dryckesförpackningar, lagen (1973:1216) om särskild avgift för oljeprodukter, bils-krotningslagen (1975:343), lagen (1977:306) om dryckesskatt, lagen (1978:69) om försäljningsskatt på motorfordon, lagen (1978:144) om skatt på vissa resor, lagen (1982:691) om skatt på vissa kassetband, lagen (1982:1200) om skatt på videobandspelare samt lagen (1982:1201) om skatt på viss elektrisk kraft,

4. skatt enligt vägtrafikskattelagen (1973:601) samt lagen (1976:339) om

¹ Senaste lydelse 1982:1203.

saluvagnsskatt,

5. tull och särskild avgift enligt 39 § tullagen (1973:670) samt avgift enligt lagen (1968:361) om avgift vid införsel av vissa bakverk,

6. avgift enligt lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område och lagen (1974:226) om prisreglering på fiskets område,

7. avgift som uppbärs med tillämpning av lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen (1981:691) om socialavgifter.

Förmånsrätten omfattar ej restavgift och liknande avgift som utgår vid försummelse att redovisa eller betala fordringen och ej heller skatte- eller avgiftstillägg och förseningsavgift.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1983. Den äldre lydelsen av 1 § gäller fortfarande i fråga om skatter och avgifter som belöper på tid före ikraftträdandet.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-01-20

Närvarande: statsrådet I. Carlsson, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Feldt

Lagrådsremiss om tillfällig vinstskatt

1 Inledning

I propositionen om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m.m. (prop. 1982/83:50) meddelade jag min avsikt att senare ta upp frågan om ett system för vinstdelning för år 1983. Jag angav också huvuddragen i ett sådant system. Vinstdelningen skulle anknytas till företagens utdelning och motsvara 20 % av den utdelning som beslutas för verksamhetsåret 1983. Systemet skulle begränsas till utdelningar från aktiebolag. I koncernförhållanden o.d. skulle utdelade vinstmedel träffas av vinstdelning bara en gång. Vidare skulle konstruktionen vara sådan att nyemissioner inte försvårades.

Jag återkommer nu med ett konkret förslag till vinstdelning för år 1983.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Allmänna utgångspunkter

Den socialdemokratiska regeringen fick överta regeringsmakten i en för landet mycket allvarlig ekonomisk situation. Den svenska ekonomin kännetecknas sedan flera år av grundläggande strukturella obalanser. Det centrala ekonomiska problemet är att den industriella produktionen är för liten. Detta har i sin tur lett till ett betydande underskott i vår bytesbalans och till en arbetslöshet som är större än på flera årtionden.

En snabb och radikal omläggning av den ekonomiska politiken var därför nödvändig för att kunna vända utvecklingen åt rätt håll. Genom den

16-procentiga devalveringen uppnåddes en kraftig förstärkning av den svenska industrins internationella konkurrenskraft. Devalveringen nedför emellertid inte bara en förstärkning av konkurrenskraften utan också en sänkning av den privata levnadsstandarden. För att devalveringen skall kunna ge avsedda effekter krävs att denna reallönesänkning accepteras av medborgarna. Företagens lönekostnader under de närmaste åren får därför inte öka snabbare än i våra viktigaste konkurrentländer. Bara under dessa förutsättningar kan den ekonomiska politiken leda till en ökning av den industriella produktionen, en återställd balans i utlandsaffärerna, en stabiliserad sysselsättning och så småningom till en ökning av reallöner och levnadsstandard.

För att regeringens politik skall ge det avsedda resultatet måste den i sin helhet framstå som rättvis. Viktiga inslag är här genomförandet av skattereformen med begränsningen av underskottsavdragen och upphävandet av de tidigare besluten om försämringar i den sociala tryggheten. Till detta kommer nu förslaget om vinstdelning för år 1983. Vinstdelningen är direkt inriktad på att skapa förutsättningar för en återhållsamhet i den pågående lönerörelsen.

Med hänsyn till syftet med vinstdelningen bör den träffa alla svenska aktiebolag oavsett ägarförhållanden, storlek, bransch etc. Det är också angeläget att vinstdelningen direkt belastar bolagen och inte bolagens ägare. Mot denna bakgrund bör vinstdelningen ges formen av en tillfällig vinstskatt baserad på utdelningen för verksamhetsåret 1983.

Det kan förekomma att utdelning, som träffats av vinstskatt, tillfaller ett bolag som i sin tur delar ut beloppet till de slutliga ägarna. Skulle det utdelningsmottagande bolaget vara tvunget att erlagga full vinstskatt på sin egen utdelning skulle vinstskatt beräknas på samma utdelning två gånger. Vinstöverföring genom utdelning skulle därigenom utlösa en hårdare beskattning än vinstöverföring genom exempelvis koncernbidrag. För att undvika kedjebeskattnings effekter av detta slag bör därför vissa undantag göras från skyldigheten att betala vinstskatt. För det första bör investmentbolag och andra s.k. förvaltningsföretag över huvud taget inte omfattas av vinstskattesystemet. Vidare bör utdelning som ett bolag uppbär från ett dotterbolag eller ett annat närstående bolag räknas av från den egna utdelningen.

Som jag nyss framhöll syftar vinstskatten främst till att möjliggöra en återhållsam avtalsrörelse. Det är mot den bakgrunden angeläget att medel tas ut från bolagen redan under år 1983. Jag föreslår därför att bolagen skall göra preliminära inbetalningar av vinstskatt redan detta år. De preliminära betalningarna bör bl.a. av praktiska skäl begränsas till börsnoterade företag.

Den influtna vinstskatten bör föras till AP-fonden. Frågan om hur medlen skall förvaltas och användas kommer att tas upp i ett annat sammanhang.

Föreliggande förslag till vinstdelning är en provisorisk lösning. Avsikten är

att systemet skall avlösas av ett mer permanent vinstdelningssystem där basen för vinstdelningen inte utgörs av utdelningen utan av företagets vinst över en viss nivå (överbinst). Frågan hur en sådan överbinstdelning skall konstrueras utreds f.n. av en särskild expertgrupp (B 1982:08).

Innan jag övergår till att närmare redogöra för mitt förslag vill jag ta upp frågan hur vinstskatten förhåller sig till våra dubbelbeskattningsavtal.

I dubbelbeskattningsavtalen uppräknas de skatter på vilka avtalet skall tillämpas. Uppräkningen brukar innehålla samtliga de skatter som tas ut vid tiden för undertecknandet av avtalet. På svensk sida brukar uppräkningen omfatta bl.a. den statliga inkomstskatten, utskiftningsskatten och den kommunala inkomstskatten.

Avtalen brukar normalt innehålla en bestämmelse att avtalet skall tillämpas även på skatter av samma eller i huvudsak likartat slag som efter avtalets undertecknande påförs vid sidan av eller i stället för de skatter som räknas upp i avtalet. Det kan mot denna bakgrund inte uteslutas att vinstskatten vid tillämpning av flertalet dubbelbeskattningsavtal kan komma att anses som en skatt som omfattas av avtalet i fråga. Detta innebär i så fall bl.a. att avtalets regler om undanröjande av dubbelbeskattning skall tillämpas beträffande vinstskatten och att de begränsningar i de avtalsslutande staternas beskattningsrätt som föreskrivs i avtalet gäller beträffande denna skatt. I avtalen undanröjs dubbelbeskattning antingen genom att en stat avräknar utländsk skatt mot den egna skatten (credit of tax-metoden) eller genom att en stat undantar viss utländsk inkomst från beskattning (exempt-metoden). Båda metoderna förutsätter att samma person under en och samma tidsperiod beskattats i båda avtalsslutande staterna för en och samma inkomst. Det måste med andra ord i princip föreligga identitet inte bara i fråga om skattesubjekt utan även vad gäller beskattningsperiod och beskattningsunderlag.

Vinstskatten beräknas på ett annat underlag än den vanliga inkomstskatten för bolag. Det är därför osannolikt att vinstskatt kommer att kunna tas i anspråk för avräkning av utländsk skatt eller, om exempt-metoden tillämpas, att utländsk inkomst undantas vid beräkningen av vinstskatt.

I dubbelbeskattningsavtalen föreskrivs i regel att svensk kupongskatt på utdelning till mottagare i den andra staten skall begränsas eller inte alls utgå. Eftersom vinstskatten tas ut av svenska aktiebolag på deras vinst och inte av den som uppbär utdelning från bolaget, kommer bestämmelserna om vinstskatt inte i konflikt med reglerna i avtalen om begränsning eller undanröjande av svensk kupongskatt.

2.2 Den närmare utformningen av vinstskatten

1 § Svenska aktiebolag som lämnar utdelning för verksamhetsåret 1983 är skattskyldiga till vinstskatt. Skatten tillfaller staten och förs till allmänna pensionsfonden.

Ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), är inte skattskyldigt.

Riksskatteverket är beskattningsmyndighet.

Den tillfälliga vinstskatten beräknas på de vinstmedel som delas ut till aktieägarna. Det har ingen betydelse om utdelningen täcks av årets vinst eller om vinstmedel från tidigare år tas i anspråk. Vinstskatten har alltså ett annat underlag än bolagsskatten. Den skatten tas som bekant ut på årets vinst efter vissa justeringar.

Av *första stycket* framgår att det bara är svenska aktiebolag (inkl. bank- och försäkringsaktiebolag och finansbolag) som skall erlägga vinstskatt. Av detta följer att exempelvis ekonomiska föreningar inte berörs av lagstiftningen. Sådana företag behöver alltså inte erlägga vinstskatt för sin utdelning. Att ett företag är undantaget från vinstskatten innebär emellertid också att det inte har rätt att räkna av skattebelastad utdelning som det uppbär från ett dotterbolag e.d. Någon utbetalning enligt 4 § kan således inte komma i fråga om den skattebelastade utdelningen tillfallit en ekonomisk förening. Motsvarande gäller beträffande utdelning från ett svenskt dotterbolag till ett utländskt moderbolag. För tydlighetens skull bör också framhållas att ett svenskt moderbolag inte skall tillgodoräknas utdelning som uppburits från ett utländskt dotterbolag. Det utländska bolaget har ju inte erlagt någon vinstskatt.

Som redan nämnts skall skatten föras till allmänna pensionsfonden. Detta anges uttryckligen i andra meningen. Det är endast det nettobelopp som skatten ger (vinstskatt minus utbetalningar enligt 4 §) som skall överföras till fonden. Det är inte nödvändigt att i lagen närmare ange hur överföringen skall gå till.

Vid inkomstbeskattningen gäller särskilda regler för företag som uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller likartad lös egendom. I punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), KL, används för dessa företag termen förvaltningsföretag. Förvaltningsföretagen är i princip skattskyldiga för utdelningsinkomster. Utdelningen är emellertid skattefri i den mån den motsvaras av egen utdelning som förvaltningsföretaget har beslutat för samma år. S.k. investmentföretag – en särskild form av förvaltningsföretag – kan med bibehållen skattefrihet fondera 20 % av mottagen utdelning.

Förvaltningsföretagen kan ses som förmedlare av utdelningar mellan de rörelsedrivande företagen och dessa företags slutliga ägare. Det skulle därför uppstå en kedjebeskattnings effekt om vinstskatt skulle tas ut på såväl den utdelning som förvaltningsföretagen uppbär som de belopp som förvaltningsföretagen vidareutdelar till sina aktieägare. Förvaltningsföretagen bör därför undantas från vinstskatten. En regel om detta har tagits in i *andra stycket*. Förvaltningsföretagen kommer alltså i detta sammanhang att behandlas på samma sätt som t.ex. ekonomiska föreningar. I 4 § fjärde stycket har

uttryckligen slagits fast att ett bolag som är förvaltningsföretag inte skall tillgodoräknas utdelning.

Den avgörande faktorn vid prövningen av om ett bolag är ett förvaltningsföretag eller inte är om verksamheten i tillräckligt hög grad avser förvaltning av värdepapper och likartad lös egendom. Bolagets utdelningspolitik saknar däremot betydelse för vinstskattens del. Den omständigheten att bolaget vidareutdelat endast en mindre del av uppburen utdelning – vilket medför att den överskjutande delen kommer att träffas av inkomstskatt – innebär således inte att bolaget måste betala vinstskatt eller får tillgodoräkna sig mottagen utdelning.

Med stöd av punkt 1 sjunde stycket av anvisningarna till 54 § KL kan riksskatteverket (RSV) medge att ett aktiebolag, som inte är ett förvaltningsföretag men vars verksamhet till viss del består i förvaltning av värdepapper, i beskattningshänseende skall behandlas som ett förvaltningsföretag. RSV kan också medge att ett förvaltningsföretag, som är moderbolag i en koncern, inte skall behandlas som ett förvaltningsföretag. Av ordalydelsen i andra stycket i förevarande paragraf följer att sådana dispenser påverkar skyldigheten att erlagga vinstskatt. Ett förvaltningsföretag som efter dispens beskattas som ett rörelsedrivande bolag träffas således av vinstskatten och får följaktligen räkna av utdelning från dotterbolag o.d. Ett bolag, som inte är ett förvaltningsföretag men som efter dispens från RSV skall behandlas som ett förvaltningsföretag vid inkomsttaxeringen, slipper däremot att betala vinstskatt. Bolaget förlorar samtidigt möjligheten att tillgodoräknas utdelning.

Av det sagda följer att det är väsentligt att bolagets status som förvaltningsföretag resp. icke förvaltningsföretag kan bestämmas entydigt. Som framgår av lagtexten är det förhållandena för verksamhetsåret 1983 som är avgörande. Det innebär att man för vinstskattens del får göra samma bedömning av karaktären av bolagets verksamhet som vid inkomsttaxeringen för verksamhetsåret 1983.

Enligt *tredje stycket* är RSV beskattningsmyndighet. RSV skall alltså meddela beslut om bl.a. fastställande av vinstskatt och utbetalningar enligt 4 §.

2 § Med utdelning avses vinstutdelning till aktieägarna enligt 12 kap. aktiebolagslagen (1975:1385), 52 § lagen (1955:183) om bankrörelse eller 12 kap. försäkringsrörelselagen (1982:173).

Ett aktiebolag skall hålla sin ordinarie bolagsstämma inom sex månader från räkenskapsårets utgång. Vid bolagsstämman skall fattas beslut om bl.a. utdelning till aktieägarna. Enligt 12 kap. aktiebolagslagen (1975:1385), ABL, får utdelning till aktieägarna inte ske i annan ordning. Liknande regler gäller för bank- och försäkringsaktiebolag.

Med utdelning för verksamhetsåret 1983 avses i första hand den vid den ordinarie bolagsstämman beslutade utdelningen för det avslutade räk-

skapsåret. Omfattar verksamhetsåret 1983 undantagsvis två räkenskapsår (se 3 §) skall utdelningarna för de två åren läggas samman.

Utdelningen utgår så gott som alltid i pengar. Dessa fall leder inte till några tillämpningsproblem. Det förekommer dock att egendom vederlagsfritt överförs från bolaget till aktieägarna på annat sätt. Exempelvis kan ett bolag som innehar aktier i ett annat bolag lämna dessa aktier i utdelning till sina aktieägare. Aktieägarna kan också få möjlighet att köpa aktierna till underpris. Även sådana förmåner skall – förutsatt att bolagets beslut har fattats i enlighet med bestämmelserna i 12 kap. ABL – behandlas som utdelning vid fastställande av underlaget för vinstskatten.

När utdelning lämnas i annat än pengar kan det råda olika meningar om vilket underlag som vinstskatten skall beräknas på. Liknande problem kan uppkomma vid inkomstbeskattningen. Enligt min mening bör några särskilda värderingsregler enbart för vinstskattens del inte införas utan ledning får hämtas från den praxis som utvecklats på skatteområdet.

Det kan förekomma att egendom förs över från ett aktiebolag till dess aktieägare i annan ordning än vad som är föreskrivet i 12 kap. ABL. Utgör en sådan överföring annat än utdelning - fråga är exempelvis om lönetillägg till anställda aktieägare eller utskiftning - bör transaktionen inte träffas av vinstskatt. I praktiken kan det emellertid vara ytterst svårt att avgöra om en förmån till aktieägare utgör "otillåten" utdelning eller något annat. Med hänsyn till detta och då förmåner av dessa slag normalt avser förhållandevis obetydliga belopp, bör vinstskatten baseras uteslutande på utdelning som sker enligt reglerna i ABL. I detta sammanhang bör dock påpekas att skatteflyktsklausulen i 10 § kan bli tillämplig om ett företag vidtar otillbörliga åtgärder i syfte att undgå vinstskatt.

3 § Med verksamhetsåret 1983 avses ett räkenskapsår som inleds senast den 1 juli 1983 och som avslutas närmast efter denna dag. Är detta räkenskapsår kortare än åtta månader skall verksamhetsåret 1983 anses omfatta även det därpå följande räkenskapsåret.

Omfattar verksamhetsåret 1983 två räkenskapsår skall det sista räkenskapsåret vara avgörande vid tillämpning av 1 § andra stycket och 5 §.

Enligt bokföringslagen (1976:125) får ett räkenskapsår omfatta tiden 1 januari-31 december, 1 maj-30 april, 1 juli-30 juni och 1 september-31 augusti. Om det föreligger synnerliga skäl kan RSV medge att räkenskapsåret får omfatta annan tolv månadersperiod. Räkenskapsåret kan också tillfälligt avse annan tid än tolv månader. Så kan vara fallet om verksamheten just har inletts eller om den skall upphöra eller om räkenskapsåret läggs om. Ett förlängt räkenskapsår får omfatta högst aderton månader. Vidare gäller att alla företag inom en koncern skall ha samma räkenskapsår. Även här finns dock en möjlighet till dispens.

I samband med att jag redovisade den allmänna bakgrunden till förslaget om tillfällig vinstskatt framhöll jag att skatten skall beräknas på utdelning för

verksamhetsåret 1983. För bolag med kalenderår som räkenskapsår kan några missförstånd inte uppkomma. Verksamhetsåret 1983 avser då naturligtvis räkenskapsåret 1983. I fråga om bolag med brutna räkenskapsår krävs dock uttryckliga bestämmelser.

Det är önskvärt att verksamhetsåret 1983 i största möjliga utsträckning sammanfaller med kalenderåret 1983. Enligt min mening bör med verksamhetsåret 1983 avses det räkenskapsår som avslutas närmast efter den 1 juli 1983. En förutsättning bör vidare vara att räkenskapsåret inleds senast nämnda dag. För bolag med budgetåret som räkenskapsår kommer vinstskatten således att baseras på utdelningen för verksamhetsåret den 1 juli 1983 - den 30 juni 1984. Vad nu sagts framgår av *första stycket*.

Som jag nyss nämnt kan ett räkenskapsår ibland omfatta annan tid än tolv månader. Räkenskapsåret kan exempelvis kortas ned till fyra eller sex månader. Det är inte säkert att en sådan åtgärd medför en motsvarande nedsättning av bolagets utdelning. För att undvika att tillfälligheter av detta slag påverkar vinstskattens storlek har därför tagits in en bestämmelse att verksamhetsåret 1983 skall omfatta två räkenskapsår när det första räkenskapsåret är kortare än åtta månader.

Vid tillämpning av 1 § andra stycket och 5 § är det av betydelse om bolaget skall beskattas som ett förvaltningsföretag för verksamhetsåret 1983. Består verksamhetsåret av två räkenskapsår och har bolaget ändrat verksamhetsinriktning mellan dessa uppkommer frågan vilket räkenskapsår som skall vara avgörande. I dessa sällsynta fall skall enligt *andra stycket* i förevarande paragraf det sista räkenskapsåret ligga till grund för bedömningen.

4 § Vinstskatten är 20 procent av beskattningsunderlaget. Beskattningsunderlaget är skillnaden mellan den utdelning som bolaget lämnar för verksamhetsåret 1983 och lämnad utdelning som enligt 5 § skall tillgodoräknas bolaget. Leder beräkningen till ett underskott (negativt beskattningsunderlag) är bolaget berättigat att från staten erhålla ett belopp motsvarande 20 procent av underskottet.

Är verksamhetsåret 1983 för ett bolag som lämnar utdelning kortare än tolv månader skall utdelningen vid beräkning av beskattningsunderlaget räknas upp så att den svarar mot ett verksamhetsår som är tolv månader. Är verksamhetsåret 1983 längre än tolv månader skall utdelningen räknas ned på motsvarande sätt.

Utdelning på aktier som är att anse som nyemitterade ingår inte i beskattningsunderlaget i den mån bolaget är berättigat till avdrag för utdelningen enligt lagen (1967:94) om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning. Har aktierna utgetts i samband med bolagets bildande anses aktierna som nyemitterade om beslut om ökningen har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983. Har aktierna utgetts i samband med ökning av bolagets aktiekapital anses aktierna som nyemitterade om beslut om ökningen har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983.

Bestämmelserna om rätt till betalning på grund av negativt beskattningsunderlag gäller också bolag som inte lämnar någon utdelning för verksamhetsåret 1983, dock inte bolag som avses i 1 § andra stycket.

I min inledande redogörelse tog jag upp vissa grunddrag i förslaget om tillfällig vinstskatt. Skatten skall utgöra 20 % av utdelningen för verksamhetsåret 1983. Skatten skall konstrueras så att den inte hämmar nyemissionsverksamheten under år 1983. Vidare skall utdelningar inom en företagsgrupp inte leda till någon beskattning. I förevarande paragraf konkretiseras förslaget i dessa delar.

I *första stycket* införs begreppet beskattningsunderlag. Vinstskatten är 20 % av beskattningsunderlaget. Ofta är beskattningsunderlaget identiskt med bolagets utdelning för verksamhetsåret 1983. Om bolaget lämnar utdelning på nyemitterade aktier eller skall tillgodoräknas utdelning från närstående bolag måste dock beskattningsunderlaget bestämmas med beaktande av reglerna i tredje stycket och 5 §. Visar det sig vid denna beräkning att beskattningsunderlaget är negativt, dvs. att den skattepliktiga utdelningen understiger den utdelning som skall tillgodoräknas bolaget, har bolaget rätt att erhålla 20 % av skillnadsbeloppet.

Verksamhetsåret 1983 omfattar i flertalet fall tolv månader. Året kan dock vara så kort som åtta månader och i extremfall så långt som uppemot tjugosex månader (första räkenskapsåret knappt åtta månader och andra räkenskapsåret aderton månader). Omfattar räkenskapsåret annan tid än tolv månader är det inte ovanligt att bolagsstämman beslutar om en jämkad utdelning. Är räkenskapsåret kortare än tolv månader sänks utdelningen medan den höjs om räkenskapsåret förlängs. Jag anser att en jämkning bör ske också vid uttaget av tillfällig vinstskatt. Som framgår av *andra stycket* skall den faktiska utdelningen för verksamhetsåret 1983 i förekommande fall räknas om så att den svarar mot ett räkenskapsår om tolv månader. Är verksamhetsåret 1983 exempelvis femton månader och utdelningen 15 milj. kr. bör skatten beräknas på ett underlag om 12 milj. kr.

Bestämmelserna i *tredje stycket* motiveras av önskemålet att slå vakt om bolagens försörjning med riskkapital.

Utdelning på nyemitterade aktier är i dag avdragsgill vid inkomsttaxeringen enligt bestämmelserna i lagen (1967:94) om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning (Annellagen). Avdragsrätten medför att kapitalkostnaden vid finansiering genom nyemission blir mer likvärdig den som gäller vid lånefinansiering. En förutsättning för att Annellagen skall vara tillämplig är att bolaget bedriver rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Avdragsrätten har under åren utvidgats och avdrag medges numera med sammanlagt lika stort belopp som har betalats in för aktierna. Detta avdragsutrymme får utnyttjas vid taxeringarna under den 20-årsperiod som följer efter emissionen. Det årliga avdraget är dock begränsat till 10 % av vad som har betalats in för aktien. Avdraget får inte heller överstiga årets utdelning på de nyemitterade aktierna. Rätt beskattningsår för avdraget är det år då utdelningen förfaller till betalning.

Rätten till Annellavdrag bortfaller i princip om utdelningen tillfaller ett bolag som inte beskattas för utdelningen. Med hänsyn till svårigheterna att i

detalj klarlägga ägarkretsen har dock vissa schablonregler fått införas. Avdragsrätten prövas i två steg. I det första steget bortfaller utdelning till två kategorier av företag. Sålunda medges inte avdrag för utdelning till ett svenskt förvaltningsföretag som tillsammans med närstående företag behärskar mer än 50 % av röstetalet i det utdelande bolaget. Vidare undantas utdelning till ett svenskt företag som röstar för minst 25 % av aktiekapitalet i det utdelande bolaget och som är frikallat från skattskyldighet för utdelningen.

Det andra steget kan sägas bygga på en majoritetsprincip. Sedan eventuella "förstastegsaktier" tagits bort medges avdrag för hela den återstående utdelningen (inom 10-procentsramen) eller inget avdrag alls. Fullt avdrag medges om minst 50 % av dessa övriga aktier ägs av en eller flera av följande kategorier, nämligen

- a) annan än svenskt aktiebolag, svensk ekonomisk förening eller utländskt bolag,
- b) förvaltningsföretag som tillsammans med närstående företag behärskar högst 50 % av röstetalet,
- c) svenskt företag som är skattskyldigt för utdelningen och
- d) utländskt bolag som skall betala kupongskatt för utdelningen med helt eller nedsatt belopp.

Äger de fyra kategorierna tillsammans mindre än 50 % av aktierna bortfaller rätten till Annellavdrag på dessa aktier helt.

Önskemålet att inte hämma nyemissionsverksamheten kan lämpligen tillgodoses genom att utdelning på nyemitterade aktier undantas från vinstskatt. Bestämmelserna i tredje stycket hänvisar till avdragsrätten enligt Annellagen. Är bolaget berättigat till Annellavdrag för en viss del av utdelningen skall samma del av utdelningen undantas från beskattningsunderlaget för vinstskatten. Utdelning på nya aktier skall undantas om ökningen av aktiekapitalet – eller i förekommande fall bolagets bildande – har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983. Undantagsregeln i tredje stycket blir således aktuell bara i de fall då registrering har skett under verksamhetsåret 1983 och de nya aktierna berättigar till utdelning redan för detta år. För att undvika missförstånd vill jag tillägga att undantagsregeln naturligtvis kan tillämpas också när bolaget helt avstår från att yrka Annellavdrag eller yrkar avdrag med lägre belopp än det som bolaget i och för sig är berättigat till.

I fjärde stycket slås fast att den omständigheten att ett bolag helt avstår från att lämna utdelning inte hindrar att bolaget kan få utbetalning till följd av negativt beskattningsunderlag. Detta gäller dock självfallet inte förvaltningsföretag och andra företag – t.ex. ekonomiska föreningar – som generellt är undantagna från skyldigheten att erlägga vinstskatt.

5 § Utdelning som uppburits av ett bolag skall tillgodoräknas detta om

1. bolaget är frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1

tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370) och

2. utdelningen har lämnats av ett bolag som är skattskyldigt för utdelningen enligt denna lag.

Ett bolag skall vidare tillgodoräknas utdelning, uppburen av ett företag som är frikallat från skattskyldighet för utdelningen under de förutsättningar som anges i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (förvaltningsföretag), om

1. bolaget vid utdelningstillfället äger mer än 90 procent av aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget,

2. bolaget skulle ha varit frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1 tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen för det fall att utdelningen hade uppburits av bolaget i stället för förvaltningsföretaget samt

3. utdelningen har lämnats av ett bolag som är skattskyldigt för utdelningen enligt denna lag.

Vid bedömningen av om bolaget eller förvaltningsföretaget enligt kommunalskattelagen är – eller skulle ha varit – frikallat från skattskyldighet för utdelningen skall antas att utdelningen uppburits under verksamhetsåret 1983.

I förevarande paragraf ges bestämmelser om i vilka fall utdelning, som lämnats av dotterbolag och andra närstående bolag, får tillgodoräknas. Syftet med bestämmelserna är att uppfylla kravet på att skattereglerna skall vara neutrala med avseende på hur en viss verksamhet är organiserad. I detta ligger bl.a. att skatteutfallet för en verksamhet som bedrivs i flera bolag bör bli detsamma som om verksamheten hade bedrivits i ett enda bolag. Ett uttryck för denna strävan är reglerna om koncernbidrag. Under vissa ganska strikta förutsättningar kan de skattemässiga resultaten i olika bolag inom en koncern jämnas ut genom koncernbidrag. Bidraget är avdragsgillt för det utgivande bolaget och skattepliktigt för det mottagande bolaget. Resultaträkningarna för de bolag som berörs av koncernbidraget påverkas naturligtvis också. Ett annat sätt att åstadkomma en utjämning inom en koncern är att gå vägen över skattefria utdelningar. Det är då fråga om en vinstdisposition och bolagens taxerade inkomster behöver inte påverkas. För att en utdelning skall vara skattefri hos det mottagande bolaget måste vissa villkor vara uppfyllda. Dessa villkor är inte lika långtgående som de som gäller för avdrag för koncernbidrag.

I fråga om utdelningar inom en företagsgrupp bör man enligt min mening knyta an till KL:s regler om undantag från kedjebeskattnings. Av samma skäl som en viss utdelning är undantagen från kedjebeskattnings bör den inte belastas med vinstskatt.

Kedjebeskattnings inom vinstskattesystemet kan undvikas på två olika sätt. Det ena är att vid beräkning av det utdelande bolagets beskattningsunderlag undanta utdelning som tillfaller bolag som själva är skyldiga att erlägga vinstskatt. Det andra är att beräkna skatten på skillnaden mellan egen utdelning och mottagen beskattad utdelning.

Annellagen bygger på den förstnämnda tekniken. Avgörande för avdrags-

rätten är således vem som mottagit utdelningen. Samma princip tillämpas också i lagen (1982:336) om avdrag för utdelning på icke börsnoterade aktier. I analogi härmed skulle man kunna tänka sig att det utdelande bolaget inte skulle behöva betala vinstskatt för utdelning till bolag som själva omfattas av vinstskattesystemet. Utdelningen skulle alltså klyvas i en skattepliktig och en icke skattepliktig del.

En sådan teknik har emellertid brister. I större bolag kan det vara svårt att helt klarlägga vilka som i ett visst ögonblick äger aktierna och vilka av ägarna som kan bli skyldiga att erlagga vinstskatt. På samma sätt som enligt Annellagen och 1982 års lag om utdelningsavdrag skulle det bli nödvändigt med schablonregler. Även med schablonregler skulle utredningsproblem uppkomma i många fall.

Jag anser därför att den andra tekniken bör väljas. Mitt förslag innebär närmare bestämt att ett utdelande bolag får betala vinstskatt på all lämnad utdelning men att bolaget i vissa fall får tillgodoräknas vinstskatt som dotterbolag och andra närstående bolag erlagt i tidigare led. För att tidigare erlagd skatt skall tillgodoräknas bör gälla att den mottagna utdelningen är undantagen från kedjebeskattningsregler enligt KL:s regler. Lösningen kräver inget ingrepp i kedjebeskattningsreglerna och beskattningsmyndighetens granskning kan i stort sett begränsas till förhållanden som regelmässigt prövas vid inkomsttaxeringen.

I första stycket uppställs mot denna bakgrund två villkor för att utdelning, som bolaget självt uppburit, skall få tillgodoräknas när beskattningsunderlaget bestäms. För det första skall bolaget vara frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1 av anvisningarna till 54 § KL. För ett bolag som driver annan rörelse än penningrörelse eller försäkringsrörelse är det villkoret uppfyllt om bolaget har minst 25 % av röstetalet i det utdelande bolaget eller - om röstetalet inte når upp till 25 % - aktieinnehavet är betingat av rörelsen. Det andra villkoret är att det utdelande bolaget skall betala tillfällig vinstskatt för sin utdelning. Det utdelande bolaget får alltså inte vara ett bolag som avses i 1 § andra stycket. Utdelningen måste givetvis också hänföra sig till verksamhetsåret 1983. Däremot uppställs inget krav att det utdelande bolaget faktiskt har betalat sin skatt.

Följande exempel belyser hur reglerna i första stycket fungerar. M är moderbolag till D, som i sin tur är moderbolag till DD. Alla bolagen är rörelsedrivande och har kalenderår som räkenskapsår. För verksamhetsåret 1983 delar DD ut 100 till D. D:s egen utdelning till M är 70 och M:s utdelning för samma år är 20. Inget av bolagen har uppburit utdelning från annat håll. Beskattningsunderlagen för de tre bolagen blir då som följer.

	DD	D	M
Lämnad utdelning	100	70	20
Utdelning som tillgodoräknas	-	-100	-70
Beskattningsunderlag	100	- 30	-50

Beskattningsunderlaget för de tre bolagen sammantaget blir 20 (100-30-50), dvs. just det belopp som moderbolaget (M) delar ut till sina aktieägare.

Bestämmelserna i *andra stycket* tar sikte på den situationen att ett helägt eller nästan helägt förvaltningsföretag har satts in mellan två rörelsedrivande bolag. Aktierna i förvaltningsföretaget måste vara direktägda. Ett förvaltningsföretag är – oavsett om det är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening – inte skattskyldigt till vinstskatt och kan inte heller tillgodoräknas skattebelastad utdelning. Av *andra stycket* följer att man så att säga identifierar förvaltningsföretaget med moderbolaget. Om förvaltningsföretaget uppbär utdelning på aktier och denna utdelning i moderbolagets hand skulle ha fallit under punkt 1 av anvisningarna till 54 § KL, skall moderbolaget tillgodoräknas utdelningen. Huruvida förvaltningsföretaget lämnar någon egen utdelning till moderbolaget är betydelselöst. Om "D" i det föregående exemplet byts ut mot "F" (förvaltningsföretaget) ser det ut så här.

	DD	F	M
Lämnad utdelning	100	70	20
Utdelning som tillgodoräknas	-	-	-100
Beskattningsunderlag	100	-	- 80

Beskattningsunderlaget blir således även i detta fall 20 (100-80), dvs. det belopp som M delar ut till sina aktieägare.

Jag har i kommentaren till 4 § *andra stycket* beskrivit hur utdelningen skall jämkas när verksamhetsåret 1983 inte omfattar tolv månader. Jag vill i det här sammanhanget erinra om att det är längden av verksamhetsåret 1983 för det utdelande bolaget som avgör om jämkning skall ske. Hade i exemplen ovan DD fått en skattefri utdelning om 60 från ett intressebolag (I) skulle DD tillgodoräknas 90 om verksamhetsåret 1983 för I var åtta månader. Är DD:s verksamhetsår 1983 15 månader skall DD:s utdelning räknas ned från 100 till 80 ($12/15 \times 100$). Slutresultatet för DD blir då ett negativt beskattningsunderlag ($80-90 = -10$).

Det kan förekomma att ett företag är rörelsedrivande under ett räkenskapsår men förvaltningsföretag under nästa år eller omvänt. Är så fallet uppkommer, särskilt om det utdelande bolagets räkenskapsår inte

sammanfaller med räkenskapsåret hos det företag som uppbär utdelningen, risk för att beskattningsunderlaget blir materiellt oriktigt. Det är därför viktigt att – den ibland hypotetiska – bedömningen av utdelningen i inkomstskattehänseende hänför sig till en bestämd tidsperiod. En regel om detta finns i *tredje stycket*. Avgörande för prövningen är om utdelningen skulle kunna förmånsbehandlas med stöd av punkt 1 av anvisningarna till 54 § KL om den hade uppburits under verksamhetsåret 1983. Saken kan också uttryckas så att man utgår från att det aktuella företaget inte byter skatterättslig status mellan verksamhetsåret 1983 och det räkenskapsår då utdelningen förfaller till betalning.

6 § Ett bolag vars aktier vid ingången av år 1983 var inregistrerade vid Stockholms fondbörs skall i avräkning på vinstskatt göra en preliminär inbetalning till riksskatteverket. Preliminärbeloppet är 10 procent av utdelning enligt 2 § som har beslutats efter den 15 februari 1983 och som förfaller till betalning under samma år. Preliminärbeloppet skall betalas senast den 1 juli 1983 om utdelningen har förfallit till betalning den 1 juni 1983 eller tidigare och i annat fall inom en månad från utdelningens förfallodag.

Ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), är inte skyldigt att betala preliminärbelopp.

Preliminärbelopp skall inte betalas för utdelning för verksamhetsåret 1983.

Störleken av utdelningen för verksamhetsåret 1983 bestäms normalt av en bolagsstämma under första halvåret 1984. Först när stämman hållits finns det förutsättningar att bestämma beskattningsunderlag och den skatt som skall betalas in.

I fråga om den vanliga inkomstskatten gör bolagen preliminära inbetalningar med jämna mellanrum och en avstämning mellan inbetald preliminärskatt och slutligt debiterad skatt sker efter beskattningsårets utgång. Enligt min mening bör preliminära inbetalningar göras också i fråga om den tillfälliga vinstskatten. Preliminära inbetalningar är också i linje med önskemålet att skapa förutsättningar för måttliga lönekrav i 1983 års avtalsförhandlingar.

Med hänsyn till vinstskattens tillfälliga karaktär bör reglerna för den preliminära uppbörden göras så enkla som möjligt. Ett system som kräver ett särskilt deklarationsförfarande och en stor kontrollapparat bör undvikas. De preliminärbelopp som skall betalas in bör knytas till ett lätt konstaterbart faktum. I *första stycket* föreskrivs att preliminärbeloppen bestäms med utgångspunkt i den utdelning enligt 12 kap. ABL som beslutas av bolagsstämma efter den 15 februari 1983 och som förfaller till betalning under detta år. Skulle denna utdelning undantagsvis hänföra sig till verksamhetsåret 1983 – detta förutsätter att räkenskapsåret avslutas och bolagsstämma hålls under andra halvåret 1983 – bör dock kravet på preliminär inbetalning bortfalla.

Vad jag nu sagt innebär schematiskt att preliminär inbetalning av vinstskatt avseende utdelningen för år 2 kommer att baseras på utdelningen för år 1. För att systemet med preliminär inbetalning skall uppfattas som rättvist bör det endast omfatta bolag som typiskt sett har en fast utdelningspolitik. Familjebolag och andra mindre företag bör därför undantas. Jag föreslår att skyldigheten att betala in preliminärbelopp begränsas till bolag med aktier som är inregistrerade på Stockholms fondbörs. Sådan skyldighet bör föreligga också om i något enstaka fall bara en del av aktierna är inregistrerade. Bedömningen av om aktierna är börsnoterade bör grundas på förhållandena vid ingången av år 1983.

Underlag för preliminärbeloppen bör enbart vara bolagets egen utdelning. Skulle i något undantagsfall utdelningen hänföra sig till nyemitterade aktier bör även denna utdelning medräknas. Någon reduktion bör inte heller göras för utdelning som uppbärs från dotterbolag o.d. I och för sig kan detta föra med sig att ett bolag blir skyldigt att betala in preliminärbelopp i en situation där det kan förutses att beskattningsunderlaget blir litet eller t.o.m. negativt. Preliminärbeloppet kan alltså komma att överstiga bolagets vinstskatt. Mot detta står att dotterbolaget (eller motsvarande) inte behöver betala in något preliminärbelopp alls. För företagsgruppen som helhet (det bolag som lämnar utdelningen och det bolag som uppbär utdelningen) är systemet således neutralt. Enligt min mening väger därför de invändningar som kan resas mot tekniken inte särskilt tungt. Det kan dock finnas anledning att lägga det preliminära uttaget på en försiktig nivå. Jag föreslår att uttaget bestäms till 10 % av den utdelning som förfaller till betalning under år 1983. Om utdelningen förfaller till betalning senast den 1 juni 1983 bör inbetalningen göras senast den 1 juli 1983 och i annat fall inom en månad från förfallodagen.

Ett bolag som för verksamhetsåret 1983 skall beskattas enligt reglerna för förvaltningsföretag är inte skyldigt att erlagga vinstskatt. Det finns då ingen anledning att bolaget skall behöva göra en preliminär inbetalning. Enligt *andra stycket* gäller därför att ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § KL, inte skall betala preliminärbelopp. Liksom vid tillämpningen av 1 och 5 §§ skall prövningen av om ett bolag skall beskattas som förvaltningsföretag grundas enbart på verksamhetens inriktning. I vad mån bolaget vidareutdelar mottagen utdelning saknar således betydelse i sammanhanget.

7 § Har preliminärbelopp inte betalats in i rätt tid skall bolaget erlagga en avgift. Avgiften är 2 procent av det obetalda beloppet för den kalendermånad då beloppet rätteligen skulle ha betalats in och därefter 2 procent av beloppet för varje påbörjad kalendermånad till och med den då betalning sker, dock längst till och med den månad då bolaget enligt 8 § senast skall lämna deklaration.

Som jag redan antytt bör för preliminärbeloppen inte krävas något särskilt deklarationsförfarande. Kontrollen av att preliminärbelopp har betalats in bör anstå till dess att beskattningsmyndigheten tar ställning till den vinstskatt som skall utgå på utdelningen för verksamhetsåret 1983. Givetvis måste det dock finnas en sanktion om bolaget betalar in preliminärbeloppet för sent eller inte alls. Sanktionen kan lämpligen bestå i att bolaget får betala en avgift om 2 % för varje påbörjad dröjsmålsmånad fram t.o.m. den månad då deklaration skall lämnas enligt 8 §. Har bolaget betalat in för lågt preliminärbelopp skall avgiften beräknas på det resterande beloppet.

Avgiften bör inte vara avdragsgill vid inkomsttaxeringen (jfr 12 §).

8 § Bolag som är skattskyldiga enligt denna lag samt bolag som endast är skyldiga att betala preliminärbelopp skall lämna deklaration. Deklarationen skall ha kommit in till riksskatteverket senast åtta månader efter utgången av verksamhetsåret 1983.

Bolag som inte är skyldiga att lämna deklaration men som har rätt till betalning enligt 4 § skall göra en skriftlig ansökan om utbetalning hos riksskatteverket.

Skattskyldiga till tillfällig vinstskatt är de aktiebolag som lämnar utdelning för verksamhetsåret 1983 och som inte tillhör kategorin förvaltningsföretag. Kretsen av skattskyldiga och deklarationsskyldiga sammanfaller inte helt. Vissa bolag som inte är skattskyldiga är ändå skyldiga att lämna deklaration. Det gäller de bolag som skall betala in ett preliminärbelopp – baserat på den utdelning som förfaller till betalning under kalenderåret 1983 – men som inte lämnar någon utdelning för verksamhetsåret 1983. För deras del skall deklarationen ge beskattningsmyndigheten underlag att bedöma om rätt preliminärbelopp har betalats in. Som jag tidigare nämnt skall någon särskild deklaration inte lämnas i samband med inbetalningen.

Det finns en kategori bolag som berörs av lagstiftningen utan att för den skull vara deklarationsskyldiga. Jag syftar på bolag som skall tillgodoräknas utdelning men som inte har någon egen utdelning, vare sig sådan som förfaller till betalning under år 1983 (gäller börsbolag) eller som hänför sig till verksamhetsåret 1983. Sådana bolag bör lämna nödvändiga uppgifter i en skriftlig ansökan. Dessa uppgifter får sedan ligga till grund för ett beslut om utbetalning till bolaget.

Av 1 § framgår att RSV skall vara beskattningsmyndighet för vinstskatten. Deklarationer och ansökningar skall därför ges in till RSV. Deklaration bör ges in inom åtta månader från utgången av verksamhetsåret 1983. Vid denna tidpunkt har bolagsstämman hållits – ordinarie bolagsstämma skall hållas inom sex månader från utgången av räkenskapsåret – och bolaget torde då normalt också ha klart för sig vilken upphuren utdelning som får tillgodoräknas.

Det kan dock undantagsvis hända att det ännu vid deklarationstidpunkten är osäkert vilken utdelning som skall tillgodoräknas bolaget. Anta t.ex. att det skattskyldiga bolaget har kalenderår som räkenskapsår. Verksamhets-

året 1983 utgår då den 31 december 1983 och deklaration skall enligt första stycket lämnas senast den 31 augusti 1984. Anta vidare att bolaget har en minoritetsandel i ett bolag med ett räkenskapsår som löper den 1 juli-den 30 juni. Verksamhetsåret 1983 slutar alltså för detta bolag först den 30 juni 1984 och utdelningsbeslutet fattas kanske först vid en bolagsstämma under hösten 1984. Redan med hänsyn till tidsförskjutningen kan i ett sådant fall någon säker uppgift om den utdelning som skall tillgodoräknas inte lämnas i deklarationen. Även om verksamhetsåret 1983 sammanfaller för de båda bolagen kan det vid deklarationstidpunkten vara oklart om förutsättningarna för tillgodoräkning enligt 5 § är uppfyllda. I situationer av det här beskrivna slaget bör bolaget kunna komplettera sin deklaration i efterhand.

9 § Vinstskatt och avgift enligt 7 § skall ha kommit in till riksskatteverket senast den dag då deklarationen skall ha kommit in till verket. Vid beräkning av inbetalningsbeloppet får avdrag göras för erlagt preliminärbelopp.

Bolagen bör betala in den beräknade vinstskatten till RSV senast den dag då deklarationen skall ha kommit in till verket. Detsamma bör gälla i fråga om den månatliga avgift om 2 % som utgår om preliminärbeloppet har betalats in för sent eller inte alls.

10 § Har bolaget i syfte att reducera beskattningsunderlaget minskat sin utdelning för verksamhetsåret 1983 och i stället ökat utdelningen för näraliggande år eller har bolaget annars otillbörligen vidtagit åtgärd som syftar till att kringgå denna lag, skall beskattningsunderlaget bestämmas efter vad som får antas ha gällt om bolaget inte hade vidtagit den otillbörliga åtgärden.

Vinstskatten baseras i princip på bolagets utdelning för ett enda räkenskapsår. Det kan därför befaras att bolaget minskar sin utdelning för just detta år och kompenserar aktieägarna på annat sätt. För att förhindra beteenden av detta slag har införts en bestämmelse om skatteflykt. Liknande bestämmelser finns i annan skattelagstiftning av engångsnatur, t.ex. i 15 § lagen (1974:325) om avsättning till arbetsmiljöfond, 11 § lagen (1974:990) om den skattemässiga behandlingen med anledning av övergång till annan företagsform, m.m., 2 § lagen (1980:456) om insättning på tillfälligt vinstkonto och 2 § lagen (1982:1185) om inbetalning på särskilt investeringskonto.

För att skatteflyktsbestämmelsen skall få tillämpas krävs att två förutsättningar är uppfyllda. För det första måste avsikten med den av bolaget vidtagna åtgärden vara att minska beskattningsunderlagets storlek. För det andra fordras att bolagets åtgärd är otillbörlig.

Den åtgärd som kan aktualisera tillämpningen av skatteflyktsklausulen torde normalt vara att bolaget slopar sin utdelning för verksamhetsåret 1983 eller bestämmer utdelningen till så lågt belopp att den även med tillägg för den på utdelningen belöpande vinstskatten är lägre än utdelningen för

tidigare år. En minskning av utdelningen utlöser emellertid inte – även om den motiveras av en önskan att undgå vinstskatt – med nödvändighet klausulen. Därtill krävs att bolagets förfarande framstår som otillbörligt. I detta ligger att bolaget avser att tillgodose sina aktieägare på annat sätt än genom utdelning för verksamhetsåret 1983. I lagtexten nämns som exempel att bolaget kompenserar en utdelningsminskning för år 1983 med ökad utdelning för näraliggande år. En annan otillbörlig åtgärd kan vara att ersätta aktieutdelningen med en höjning av räntan på bolagets skulder till aktieägarna eller att överföra egendom till aktieägarna på annat sätt än genom utdelning enligt 12 kap. ABL. Det bör framhållas att skatteflyktsklausulen inte är tillämplig om en utdelningssänkning (sedan hänsyn tagits till skattekostnaden) berott på andra faktorer än vinstskatten. En utdelningssvacka för år 1983 behöver således inte föranleda något ingripande om bolaget kan visa att den tillfälliga minskningen av utdelningen är föranledd av bakomliggande ekonomiska förhållanden.

Den omständigheten att ett bolags egen utdelning är mindre än den utdelning som enligt 5 § skall tillgodoräknas bolaget hindrar inte att skatteflyktsklausulen får användas. Tillämpningen av klausulen innebär i detta fall att det belopp, som enligt 4 § skall betalas ut till bolaget, blir mindre.

Finner RSV att ett bolag otillbörligt sökt minska sitt beskattningsunderlag skall underlaget bestämmas till det belopp som skulle ha gällt om bolaget inte hade vidtagit den otillbörliga åtgärden.

11 § Regeringen får, om det föreligger synnerliga skäl, helt eller delvis befria ett bolag från skyldigheten att betala preliminärbelopp och avgift enligt 7 §.

Någon möjlighet att genom dispens helt eller delvis befria ett bolag från skyldigheten att betala vinstskatt bör inte införas. Det kan dock ibland finnas anledning att befria bolaget från skyldigheten att betala preliminärbelopp. Saken kan t.ex. vara den att det redan när utdelningen förfaller till betalning under år 1983 står klart att någon utdelning inte kommer att lämnas för följande räkenskapsår (verksamhetsåret 1983). Ibland kan det också framstå som obilligt att ta ut en avgift enligt 7 § om 2 % per kalendermånad vid en försen inbetalning av preliminärbelopp. Någon enstaka dags försening bör inte nödvändigtvis rendera en avgift om 2 %. Bifalls i efterhand en ansökan om befrielse från skyldigheten att betala preliminärbelopp bör bolaget normalt också befrias från avgiften enligt 7 §.

Dispensprövningen – både vad gäller preliminärbelopp och avgift – bör ligga hos regeringen.

12 § Vid inkomsttaxeringen medges inte avdrag för vinstskatt och avgift enligt 7 §. Belopp som betalas ut enligt 4 § utgör inte skattepliktigt intäkt.

Vinstskatten är inte en sådan speciell skatt som utgör driftkostnad (jfr punkt 2 av anvisningarna till 22 § och punkt 9 av anvisningarna till 29 § KL). Vinstskatten bör därför inte vara avdragsgill vid inkomsttaxeringen. Avdrag bör inte heller medges för avgift enligt 7 §. Det har också uttryckligen ansetts att belopp som betalas ut enligt 4 § inte utgör skattepliktig intäkt.

13 § Lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (förfarandelagen) gäller i fråga om vinstskatt. Därvid iakttas följande.

Förfarandelagens regler om förhandsbesked i 4 kap. och de särskilda bestämmelserna i 6 kap. skall inte tillämpas. Detsamma gäller reglerna om vite, anstånd med skattens erläggande och besvärsmätt för annan än den skattskyldige och allmänt ombud.

Vad som i förfarandelagen föreskrivs om en skattskyldig gäller även den som endast är skyldig att betala preliminärbelopp samt den som gör ansökan enligt 8 § andra stycket. Bestämmelserna om skatt gäller också belopp som skall betalas ut enligt 4 § och avgift enligt 7 §. Vid tillämpning av reglerna om efterbeskattning och skattetillägg skall vidare uppgift, som varit ägnad att leda till för hög utbetalning, jämföras med uppgift som varit ägnad att leda till för låg skatt.

Beslut om fastställande av skatt får inte meddelas senare än två år och beslut om efterbeskattning inte senare än fyra år från utgången av det kalenderår då verksamhetsåret 1983 gått till ända.

Lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (förfarandelagen) innehåller formella bestämmelser på punktskatteområdet. Enligt min mening är det lämpligt att förfarandelagen tas till utgångspunkt i fråga om deklARATION, beslut, uppbörd m.m. av vinstskatt. Detta framgår av *första stycket*.

Hänvisningen till förfarandelagen innebär bl.a. att det allmännas intresse bevakas av ett av regeringen förordnat allmänt ombud. Det allmänna ombudet kan anföra besvär över RSV:s beslut. De regler i förfarandelagen som ger beskattningsmyndigheten rätt att kontrollera den skattskyldiges uppgifter och begära kompletterande uppgifter blir tillämpliga också på vinstskatten. Har någon deklARATION inte lämnats kan skatten bestämmas skönsmässigt. Vidare kan nämnas att efterbeskattning och skattetillägg kan bli aktuellt om oriktiga uppgifter har lämnats.

I *andra stycket* undantas vissa bestämmelser i förfarandelagen. För den tillfälliga vinstskattens del finns inte något behov av förhandsbesked från beskattningsmyndigheten. 4 kap. förfarandelagen bör därför inte tillämpas. Likaså kan de särskilda bestämmelserna i 6 kap. förfarandelagen undvaras. Inte heller reglerna om vite och anstånd med skattens erläggande bör göras tillämpliga på vinstskatten.

Enligt besvärreglerna i 5 kap. förfarandelagen kan inte bara den skattskyldige och det allmänna ombudet överklaga det beslut varigenom skatten fastställs. Även annan kan besvara sig om "beslutet länder honom till väsentlig skada eller förlust". I fråga om vinstskatten bör besvärsmätten förbehållas den skattskyldige och det allmänna ombudet.

Förfarandelagen gäller i princip bara för dem som är skattskyldiga enligt en viss lag. Lagen om tillfällig vinstskatt innehåller bestämmelser inte bara för skattskyldiga (utdelande bolag som inte är förvaltningsföretag) utan också för andra deklarationsskyldiga (börsbolag som skall betala preliminärbelopp men som har ställt in sin utdelning för verksamhetsåret 1983) och för bolag som efter ansökan är berättigade att få ett belopp utbetalt från RSV (bolag som skall tillgodoräknas utdelning och som inte själva lämnar utdelning). I *tredje stycket* föreskrivs därför att reglerna för skattskyldiga i förfarandelagen också skall gälla de båda andra kategorierna av bolag. Vidare skall bestämmelserna om skatt gälla även belopp som skall betalas ut enligt 4 § och avgift enligt 7 §.

Tredje stycket innehåller också särskilda regler om efterbeskattning och skattetillägg. Som redan nämnts skall förfarandelagens regler i detta hänseende tillämpas på vinstskatten. Detta gäller oavsett om den oriktiga uppgiften har lett till – eller skulle ha kunnat leda till – för låg skatt eller för högt utbetalningsbelopp. Efterbeskattning och skattetillägg kan alltså bli aktuellt också i ansökningsfallen.

I princip bör förfarandelagens regler om fastställande av skatt tillämpas på vinstskatten. På grund av bestämmelserna i tredje stycket skall samma beslutsordning gälla i fråga om utbetalningsbelopp enligt 4 § och avgift enligt 7 §.

Eftersom förfarandelagens beslutsregler skall gälla behöver RSV fatta ett formligt beslut bara i de fall att någon deklaration inte har lämnats eller bolagets deklaration eller ansökan innehåller felaktiga uppgifter. RSV:s beslut kan – beroende på omständigheterna – vara preliminärt eller slutligt. Är utredningen i något hänseende oklar bör RSV avvakta med att meddela ett slutligt beslut. Meddelar RSV inte något preliminärt eller slutligt beslut anses skatten (utbetalningsbeloppet) slutligt fastställd i enlighet med deklarationen (ansökningen) vid utgången av fastställelseperioden.

Beslutsfristerna i *fjärde stycket* avviker från vad som gäller enligt förfarandelagen. I denna föreskrivs att beskattningsmyndigheten skall ha meddelat sitt beslut vid utgången av året efter det år då beskattningsperioden gått till ända. Beslutsperioden bör vara något längre för vinstskatten. Jag anser att RSV:s beslut bör föreligga vid utgången av det andra året efter det år då verksamhetsåret 1983 gått till ända. För bolag med kalenderår som räkenskapsår skall beslut alltså ha meddelats senast vid utgången av år 1985. Om verksamhetsåret 1983 avslutas under år 1984 förskjuts den sista beslutstidpunkten till utgången av år 1986. Reglerna om sista beslutsdag gäller även beträffande utbetalning enligt 4 §.

Den normala beslutsfristen har alltså förlängts något i förhållande till vad som gäller enligt förfarandelagen. Tiden för efterbeskattning har å andra sidan förkortats. Efterbeskattning skall således ske senast fjärde året efter det kalenderår då verksamhetsåret 1983 gått till ända.

I flertalet fall torde det inte vara några problem att bestämma beskatt-

ningsunderlaget. Det kommer dock att förekomma mer komplicerade fall. I samband med att jag diskuterade tidpunkten för deklarationens avlämnande (8 §) nämnde jag att verksamhetsåret 1983 kan avslutas senare för det utdelande bolaget än för det bolag som uppbär utdelningen. Frågan om vilket utdelningsbelopp som skall få tillgodoräknas kan då stå öppen någon tid. Normalt kan detta och liknande fall hanteras genom att RSV avvaktar med att fatta slutligt beslut om skatten (utbetalningsbeloppet).

RSV kan vid sin prövning behöva ta ställning till frågor som också prövas vid den ordinarie inkomsttaxeringen. En sådan fråga är att bolaget gör gällande att en mottagen utdelning är skattefri enligt bestämmelserna i punkt 1 tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § KL och att utdelningen därför skall tillgodoräknas bolaget vid bestämmande av beskattningsunderlaget. Bolaget kan också göra gällande att en viss utdelning på nyemitterade aktier berättigar till Annellavdrag. Tvekan kan vidare råda om en överföring av egendom från bolaget till aktieägarna har gjorts enligt 12 kap. ABL eller inte. Mot denna bakgrund är det angeläget att RSV får del av de bedömningar som görs i taxeringsarbetet. Jag förutsätter att länsstyrelserna och RSV tar de kontakter som behövs och att samarbetet fungerar smidigt.

Jag har tidigare nämnt att den utdelning som skall tillgodoräknas skall bestämmas med bortseende från om det utdelande bolaget har betalat sin skatt eller ej. Detta innebär inte att RSV skall inrikta sin granskning på ett bolag i taget. Tvärtom kan det vara lämpligt att behandla exempelvis alla bolag i en koncern i ett sammanhang. Därigenom kan undvikas att t.ex. ett moderbolag tillgodoräknas utdelning från ett dotterbolag som hävdar att det inte är skyldigt att erlägga vinstskatt.

2.3 Övriga lagförslag

De regler i skattebrottslagen (1971:69) och lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m. som gäller för inkomstskatten bör också gälla i fråga om vinstskatten. Jag föreslår därför att uppräkningsarna av skatter och avgifter i dessa lagar kompletteras med en hänvisning till lagen om tillfällig vinstskatt. Eftersom den i dessa uppräknings angivna lagen (1953:397) om avgift för fettvaror som användas för framställning av fettemulsion m.m. har upphävts den 1 juli 1982 (SFS 1982:558), föreslår jag samtidigt att denna lag utgår ur uppräkningsarna. I 1 § lagen om förmånsberättigade skattefordringar m.m. hänvisas bl.a. till lagen (1908:129) med vissa bestämmelser om handel med fondpapper. I samband med att denna författning fick sin nuvarande rubrik (SFS 1979:1059) slopades dess avgiftsbestämmelser. Jag föreslår därför också att denna författning utgår ur 1 § lagen om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

2.4 Ekonomiska konsekvenser

Utdelningar som de börsnoterade företagen lämnar under år 1983 kan beräknas bli omkring 4 300 milj. kr. Det är inte orimligt att anta att utdelningarna under år 1984 (dvs. i stort sett avseende verksamhetsåret 1983) blir av samma storleksordning. Om utdelningarna från de börsnoterade förvaltningsföretagen räknas bort återstår omkring 3 700 milj. kr. Beskattningsunderlaget minskar ytterligare något om man tar hänsyn till att en del rörelsedrivande bolag har stora aktieposter på vilka utdelningen är skattefri enligt kedjebeskattningsreglerna. Å andra sidan skall också utdelningarna från de icke börsnoterade företagen räknas in. Sammantaget kan beskattningsunderlaget netto (sedan avdrag gjorts för utdelning som skall tillgodoräknas) uppskattas till drygt 4 000 milj. kr. Vinstskatten skulle således inbringa 800-900 milj. kr.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om tillfällig vinstskatt,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
3. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.¹

4 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över de upprättade lagförslagen.

5 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

¹ Av bilagan har här endast medtagits lagförslag 1. Lagförslagen 2 och 3 överensstämmer med propositionens lagförslag.

Bilaga

Det remitterade förslaget

**1 Förslag till
Lag om tillfällig vinstskatt**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Svenska aktiebolag som lämnar utdelning för verksamhetsåret 1983 är skattskyldiga till vinstskatt. Skatten tillfaller staten och förs till allmänna pensionsfonden.

Ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), är inte skattskyldigt.

Riksskatteverket är beskattningsmyndighet.

2 § Med utdelning avses vinstutdelning till aktieägarna enligt 12 kap. aktiebolagslagen (1975:1385), 52 § lagen (1955:183) om bankrörelse eller 12 kap. försäkringsrörelselagen (1982:173).

3 § Med verksamhetsåret 1983 avses ett räkenskapsår som inleds senast den 1 juli 1983 och som avslutas närmast efter denna dag. Är detta räkenskapsår kortare än åtta månader skall verksamhetsåret 1983 anses omfatta även det därpå följande räkenskapsåret.

Omfattar verksamhetsåret 1983 två räkenskapsår skall det sista räkenskapsåret vara avgörande vid tillämpning av 1 § andra stycket och 5 §.

4 § Vinstskatten är 20 procent av beskattningsunderlaget. Beskattningsunderlaget är skillnaden mellan den utdelning som bolaget lämnar för verksamhetsåret 1983 och lämnad utdelning som enligt 5 § skall tillgodoräknas bolaget. Leder beräkningen till ett underskott (negativt beskattningsunderlag) är bolaget berättigat att från staten erhålla ett belopp motsvarande 20 procent av underskottet.

Är verksamhetsåret 1983 för ett bolag som lämnar utdelning kortare än tolv månader skall utdelningen vid beräkning av beskattningsunderlaget räknas upp så att den svarar mot ett verksamhetsår som är tolv månader. Är verksamhetsåret 1983 längre än tolv månader skall utdelningen räknas ned på motsvarande sätt.

Utdelning på aktier som är att anse som nyemitterade ingår inte i beskattningsunderlaget i den mån bolaget är berättigat till avdrag för utdelningen enligt lagen (1967:94) om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning. Har aktierna utgetts i samband med bolagets bildande anses aktierna som nyemitterade om beslut om ökningen har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983. Har aktierna utgetts i samband med ökning av bolagets aktiekapital anses aktierna som nyemitterade om

beslut om ökningen har anmälts för registrering under verksamhetsåret 1983.

Bestämmelserna om rätt till betalning på grund av negativt beskattningsunderlag gäller också bolag som inte lämnar någon utdelning för verksamhetsåret 1983, dock inte bolag som avses i 1 § andra stycket.

5 § Utdelning som uppburits av ett bolag skall tillgodoräknas detta om

1. bolaget är frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1 tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370) och

2. utdelningen har lämnats av ett bolag som är skattskyldigt för utdelningen enligt denna lag.

Ett bolag skall vidare tillgodoräknas utdelning, uppburen av ett företag som är frikallat från skattskyldighet för utdelningen under de förutsättningar som anges i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (förvaltningsföretag), om

1. bolaget vid utdelningstillfället äger mer än 90 procent av aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget,

2. bolaget skulle ha varit frikallat från skattskyldighet för utdelningen enligt punkt 1 tredje-femte styckena av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen för det fall att utdelningen hade uppburits av bolaget i stället för förvaltningsföretaget samt

3. utdelningen har lämnats av ett bolag som är skattskyldigt för utdelningen enligt denna lag.

Vid bedömningen av om bolaget eller förvaltningsföretaget enligt kommunalskattelagen är - eller skulle ha varit - frikallat från skattskyldighet för utdelningen skall antas att utdelningen uppburits under verksamhetsåret 1983.

6 § Ett bolag vars aktier vid ingången av år 1983 var inregistrerade vid Stockholms fondbörs skall i avräkning på vinstskatt göra en preliminär inbetalning till riksskatteverket. Preliminärbeloppet är 10 procent av utdelning enligt 2 § som har beslutats efter den 15 februari 1983 och som förfaller till betalning under samma år. Preliminärbeloppet skall betalas senast den 1 juli 1983 om utdelningen har förfallit till betalning den 1 juni 1983 eller tidigare och i annat fall inom en månad från utdelningens förfallodag.

Ett bolag, som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelserna i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen (1928:370), är inte skyldigt att betala preliminärbelopp.

Preliminärbelopp skall inte betalas för utdelning för verksamhetsåret 1983.

7 § Har preliminärbelopp inte betalats in i rätt tid skall bolaget erlägga en avgift. Avgiften är 2 procent av det obetalda beloppet för den kalendermå-

nad då beloppet rätteligen skulle ha betalats in och därefter 2 procent av beloppet för varje påbörjad kalendermånad till och med den då betalning sker. dock längst till och med den månad då bolaget enligt 8 § senast skall lämna deklaration.

8 § Bolag som är skattskyldiga enligt denna lag samt bolag som endast är skyldiga att betala preliminärbelopp skall lämna deklaration. Deklarationen skall ha kommit in till riksskatteverket senast åtta månader efter utgången av verksamhetsåret 1983.

Bolag som inte är skyldiga att lämna deklaration men som har rätt till betalning enligt 4 § skall göra en skriftlig ansökan om utbetalning hos riksskatteverket.

9 § Vinstskatt och avgift enligt 7 § skall ha kommit in till riksskatteverket senast den dag då deklarationen skall ha kommit in till verket. Vid beräkning av inbetalningsbeloppet får avdrag göras för erlagt preliminärbelopp.

10 § Har bolaget i syfte att reducera beskattningsunderlaget minskat sin utdelning för verksamhetsåret 1983 och i stället ökat utdelningen för näraliggande år eller har bolaget annars otillbörligen vidtagit åtgärd som syftar till att kringgå denna lag, skall beskattningsunderlaget bestämmas efter vad som får antas ha gällt om bolaget inte hade vidtagit den otillbörliga åtgärden.

11 § Regeringen får, om det föreligger synnerliga skäl, helt eller delvis befria ett bolag från skyldigheten att betala preliminärbelopp och avgift enligt 7 §.

12 § Vid inkomsttaxeringen medges inte avdrag för vinstskatt och avgift enligt 7 §. Belopp som betalas ut enligt 4 § utgör inte skattepliktig intäkt.

13 § Lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (förfarandelagen) gäller i fråga om vinstskatt. Därvid iakttas följande.

Förfarandelagens regler om förhandsbesked i 4 kap. och de särskilda bestämmelserna i 6 kap. skall inte tillämpas. Detsamma gäller reglerna om vite, anstånd med skattens erläggande och besvärsrätt för annan än den skattskyldige och allmänt ombud.

Vad som i förfarandelagen föreskrivs om en skattskyldig gäller även den som endast är skyldig att betala preliminärbelopp samt den som gör ansökan enligt 8 § andra stycket. Bestämmelserna om skatt gäller också belopp som skall betalas ut enligt 4 § och avgift enligt 7 §. Vid tillämpning av reglerna om efterbeskattning och skattetillägg skall vidare uppgift, som varit ägnad att leda till för hög utbetalning, jämföras med uppgift som varit ägnad att leda till för låg skatt.

Beslut om fastställande av skatt får inte meddelas senare än två år och beslut om efterbeskattning inte senare än fyra år från utgången av det kalenderår då verksamhetsåret 1983 gått till ända.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1983.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1983-02-04

Närvarande: f.d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 20 januari 1983 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för finansdepartementet Feldt beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om tillfällig vinstskatt.
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69).
3. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Gustaf Sandström.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

De remitterade förslagen har inte varit föremål för sådan remissbehandling som avses i 7 kap. 2 § regeringsformen. Lagrådet får i anledning härav understryka att en lagrådsgranskning inte kan ersätta den sedvanliga remissbehandlingen av myndigheter och sammanslutningar med särskild sakkunskap på området (jfr prop. 1982/83:50, bilaga 2, s. 20). En sådan behandling skulle i detta fall ha varit särskilt värdefull med hänsyn till den delvis komplicerade karaktären av de frågor som remissen berör. Lagrådet har därför haft begränsade möjligheter att med ledning av det föreliggande materialet bedöma sådana frågor om lagstiftningens praktiska konsekvenser och tillämpning som avses i 8 kap. 18 § tredje stycket 4 och 5 regeringsformen.

Föredragningen inför lagrådet har till stor del ägt rum innan lagförslagen fått sin slutliga utformning. Vid den därvid företagna granskningen har lagrådet i ett flertal hänseenden framfört erinringar och ändringsförslag av främst lagteknisk och redaktionell art, vilka i stor utsträckning beaktats i de genom remissen överlämnade lagförslagen.

Lagen om tillfällig vinstskatt**1 §**

Enligt första stycket skall vinstskatten föras till allmänna pensionsfonden. Bestämmelsen saknar närmare motivering i remissen. Enligt sin konstruktion innebär den en specialdestination av skatt vid sidan av statsbudgeten. Vinstskatten framstår i realiteten närmast som en speciell sorts socialförsäkringsavgift.

Den allmänna pensionsfonden är avsedd att täcka kostnaderna för försäkringen för tilläggs pension. Enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och lagen (1981:691) om socialavgifter skall allmänna pensionsfonden tillföras medel genom avgifter från arbetsgivare och de försäkrade. Ingen av lagarna synes förutsätta att tilläggs pensioneringen till någon del skall finansieras genom skattemedel. Inte heller framgår det av reglementet för fondens förvaltning (jfr lagen 1981:697 om ändring i reglementet) att fonden kan tillföras skattemedel. De angivna bestämmelserna utesluter visserligen inte att skattemedel förs till fonden, men att detta sker på sätt som här föreslagits framstår dock som överraskande. En finansiering av pensionen med medel, som härrör från ett annat kollektiv än de försäkrade eller deras arbetsgivare, innebär ett väsentligt avsteg från de allmänna grunder, på vilka försäkringen hittills byggts. Det bör också framhållas att den nya principen inte på något sätt markerats i de relevanta författningsbestämmelserna.

Med hänsyn till att någon egentlig motivering inte lämnats till förslaget i nu förevarande del och i avsaknad av synpunkter från remissinstanser har lagrådet svårt att bedöma innebörden och konsekvenserna av den föreslagna ändringen. Lagrådet inskränker sig därför i denna del till att, utöver det tidigare sagda, betona förslagets principiellt vittgående innebörd.

4 §

Enligt andra stycket skall, om verksamhetsåret 1983 omfattar annan tid än tolv månader, den lämnade utdelningen vid bestämmande av beskattningsunderlaget korrigeras så att beloppet kommer att proportionellt motsvara en utdelning för sådan tid. Till vad som anförts härom i motiven kan i tydlighetens intresse läggas att bestämmelsen torde vara tillämplig även när verksamhetsåret 1983, med hänsyn till bestämmelsen i 3 § första stycket, omfattar två av bolagets räkenskapsår och bolaget lämnar utdelning för båda dessa år. I sådant fall torde utdelningsbeloppen för båda räkenskapsåren få läggas samman och summan därefter korrigeras med hänsyn till den totala längden av verksamhetsåret 1983.

6 §

I paragrafen föreskrivs skyldighet för bolag, vilkas aktier är inregistrerade vid Stockholms fondbörs, att göra en preliminär inbetalning i avräkning på kommande vinstskatt. Beloppet utgår enligt förslaget med 10 procent av den utdelning, som bolaget beslutar efter den 15 februari innevarande år och som förfaller till betalning under året. I anslutning härtill vill lagrådet fästa uppmärksamheten på att bestämmelsen kan komma i konflikt med förbudet mot retroaktiv skattelagstiftning i 2 kap. 10 § regeringsformen för den händelse förslag i ämnet inte lämnas riksdagen senast nämnda dag.

I andra stycket undantas från skyldighet att betala preliminärbelopp sådant bolag som för verksamhetsåret 1983 omfattas av bestämmelsen i punkt 1 andra stycket av anvisningarna till 54 § kommunalskattelagen

(förvaltningsföretag). En bedömning av om ett bolag är att anse som ett förvaltningsföretag för verksamhetsåret 1983 kan emellertid i vissa fall vara svår eller rent av omöjlig att göra redan vid utdelningstillfället eller när preliminärbeloppet förfaller till betalning. Lagrådet föreslår därför att annan tid får bli avgörande i detta hänseende, exempelvis utdelningstillfället eller det räkenskapsår, till vilket utdelningsbeslutet hänför sig.

8 §

Andra stycket behandlar ansökan om utbetalning på grund av tillgodoräkande enligt 4 §. Någon tidsfrist för ansökan har inte föreskrivits. Här bör emellertid beaktas regeln i 13 § fjärde stycket om fristen för beslut om fastställande av skatt, vilken enligt tredje stycket skall tillämpas också i det nu berörda fallet. Bestämmelsen i 8 § synes tillåta att ansökan ges in även sedan beslutsfristen gått ut. Det är oklart hur ett sådant fall skall behandlas. Av praktiska skäl bör en tidsfrist gälla också för ingivandet av ansökan. Några större olägenheter torde detta inte medföra för bolaget; om svårigheter föreligger att komma in med fullständiga uppgifter under den föreskrivna tiden bör möjlighet finnas att komplettera ansökningen i efterhand på motsvarande sätt som ett bolag kan komplettera sin deklARATION. Lagrådet förordar att en regel om en sådan tidsfrist tas in i paragrafen. Vid bestämmande av dess längd torde beaktas att riksskatteverket bör ha visst rådrum att pröva ansökningsärenden av mera komplicerat slag.

10 §

En skatteflyktsbestämmelse av det slag som här föreslås torde inte kunna undvaras om lagstiftningen skall få önskad effekt. På grund av sin konstruktion kan bestämmelsen bara tillämpas i tämligen flagranta kringgåendefall. I lagtextens huvudexempel fordras dels att bolaget skall ha minskat utdelningen för verksamhetsåret 1983, dels att bolaget kompenserat aktieägarna med en höjning näraliggande år, dels att syftet med åtgärderna är att minska beskattningsunderlaget för vinstskatten. I lagtexten anges vidare det fallet att bolaget annars otillbörligen vidtar åtgärd för att kringgå lagen. I remissprotokollet nämns som exempel att bolaget kompenserar aktieägarna för den minskade utdelningen genom att höja räntan på aktieägarnas fordringar hos bolaget eller överför egendom till dem utanför reglerna i 12 kap. aktiebolagslagen.

Såsom lagtexten är utformad kan det i och för sig ifrågasättas om inte paragrafen skulle kunna tillämpas även på en utebliven höjning av utdelningen. Detta synes dock inte vara meningen. I praktiken torde en sådan tillämpning inte heller kunna bli aktuell, eftersom det är svårt att tänka sig att en utebliven höjning av utdelningen skulle kunna betecknas som en otillbörlig åtgärd i förevarande sammanhang.

I remissprotokollet har anförts att skatteflyktsklausulen inte är tillämplig om en utdelningssänkning beror på andra faktorer än vinstskatten och att en

utdelningssvacka för verksamhetsåret 1983 således inte behöver föranleda något ingripande om bolaget kan visa att den tillfälliga minskningen av utdelningen är föranledd av bakomliggande ekonomiska förhållanden. Till detta vill lagrådet anmärka att enligt paragrafens utformning bevisbördan för att en utdelningssänkning beror på omständighet som motiverar utlösning av skatteflyktsklausulen i princip ligger på det allmänna. Departementschefens uttalande får uppfattas så att det av naturliga skäl får ankomma på bolaget att motivera en utdelningssänkning. Om de av bolaget lämnade uppgifterna i detta hänseende är sådana att de inte rimligen kan godtas är beskattningsmyndigheten naturligtvis berättigad göra bedömningen att bolaget inte haft annat syfte med sänkningen än att kringgå lagen.

Mot bakgrund av vad lagrådet sålunda anfört rörande tillämpningen av paragrafen synes någon erinran från rättssäkerhetssynpunkt inte kunna göras mot paragrafens innehåll.

I remissprotokollet berörs frågan hur vinstskatten skall behandlas vid tillämpning av svenska dubbelbeskattningsavtal med andra stater. Därvid tar departementschefen till en början upp frågan om avtalen överhuvud kan väntas bli tillämpade på vinstskatten, vilket förutsätter att denna kan anses som en skatt av i huvudsak likartat slag som de i avtalen särskilt uppräknade skatter, vilka avtalen skall gälla. Departementschefen finner för sin del inte uteslutet att vinstskatten vid tillämpning av flertalet dubbelbeskattningsavtal kan komma att anses som en skatt som omfattas av avtalen.

Härtill vill lagrådet lägga följande. Bland de skatter, som brukar uppräknas i dubbelbeskattningsavtalen såsom omfattade av dessa, hör bl.a. ersättningsskatt enligt förordningen 1933:395. Skattskyldighet enligt denna förordning åvilar bolag och ekonomiska föreningar under vissa förhållanden, och skatten beräknas efter viss procent av den utdelning, som företaget anses skäligen ha bort utdela utöver den verkliga utdelningen. Med hänsyn till den likhet som föreligger mellan ersättningsskatten och den nu föreslagna vinstskatten med avseende på skattens konstruktion kan det enligt lagrådets mening knappast antas annat än att i vart fall sådana dubbelbeskattningsavtal, som uttryckligen skall tillämpas på ersättningsskatten, också kommer att anses tillämpliga på vinstskatten.

Departementschefen uttalar vidare i detta sammanhang att, eftersom vinstskatten beräknas på ett annat underlag än den vanliga inkomstskatten för bolag, det är osannolikt att vinstskatt kommer att kunna tas i anspråk för avräkning av utländsk skatt eller att, om exempt-metoden tillämpas, utländsk inkomst undantas vid beräkningen av vinstskatt.

Lagrådet är för sin del inte berett att göra något generellt uttalande i frågan hur gällande dubbelbeskattningsavtal skall tillämpas i nu berörda avseende. Det torde dock inte kunna bortses från att vinstskatten i normalfallet tas från verksamhetsårets vinst och att anknytningen till utdelningen snarast framstår som en metod att bestämma skattens storlek. I princip måste emellertid varje

dubbelbeskattningsavtal tolkas för sig efter avtalets syfte och ordalydelse. Tillämpningen av avtalen ankommer i första hand på skattemyndigheter och skattedomstolar.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-02-10

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Rainer, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, Holmberg, Hellström, Thunborg

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om tillfällig vinstskatt

Anmälan av lagrådsyttrande

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om tillfällig vinstskatt,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
3. lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m.m.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Enligt 1 § första stycket *lagen om tillfällig vinstskatt* tillfaller vinstskatten staten och förs till den allmänna pensionsfonden. Lagrådet har mot bakgrund av detta anfört bl.a. att en finansiering av den allmänna försäkringen med skattemedel innebär ett väsentligt avsteg från de allmänna grunder på vilka försäkringen hittills byggts. Lagrådet framhåller också att den nya principen inte på något sätt markerats i de relevanta författningsbestämmelserna.

Jag vill med anledning av lagrådets påpekande endast erinra om mitt i remissen gjorda uttalande att frågan om hur vinstskattemedlen skall förvaltas och användas kommer att tas upp i annat sammanhang. Jag räknar med att riksdagen skall kunna föreläggas ett förslag i saken senare i år.

I lagrådsremissen har föreslagits att börsnoterade företag skall göra en preliminär inbetalning i avräkning på vinstskatten. Preliminärbeloppet är enligt 6 § första stycket 10 procent av utdelning som har beslutats efter den 15 februari innevarande år och som förfaller till betalning under året. Preliminärbeloppet skall betalas senast en månad efter utdelningsbeslutet

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 20 januari 1983.

eller - om beslutet fattas före den 1 juni 1983 - senast den 1 juli 1983. Enligt 6 § andra stycket skall bolag som för verksamhetsåret 1983 räknas som förvaltningsföretag vid tillämpning av punkt 1 av anvisningarna till 54 § KL inte erlägga preliminärbelopp. Verksamhetsåret 1983 kan enligt 3 § inledas så sent som den 1 juli 1983.

Lagrådet har påpekat att det vid utdelningstillfället eller när preliminärbeloppet förfaller till betalning kan vara svårt eller rent av omöjligt att veta om bolaget för verksamhetsåret 1983 kommer att hänföras till kategorin förvaltningsföretag. Lagrådet föreslår därför att annan tid får bli avgörande i det ifrågavarande hänseendet, exempelvis utdelningstillfället eller det räkenskapsår till vilket utdelningen hänförs.

För egen del vill jag först understryka att skyldigheten att betala preliminärbelopp knyter an till bestämmelsen i 1 § andra stycket. Bestämmelsen innebär att bolag som för verksamhetsåret 1983 räknas som förvaltningsföretag inte behöver betala vinstskatt. Systematiskt framstår det som riktigt att bedömningen i fråga om preliminärbeloppet och vinstskatten avser samma tid. I annat fall skulle ett bolag kunna bli tvunget att erlägga preliminärbelopp trots att det står helt klart att bolaget inte omfattas av vinstskattesystemet. Jag anser därför att den i lagrådsremissen valda lösningen bör behållas.

Vad jag nu har anfört innebär inte att det är uteslutet att fall av de slag som lagrådet nämnt kan uppkomma. Ett börsnoterat bolag som övergår från förvaltningsverksamhet till rörelse kan exempelvis i god tro underlåta att erlägga preliminärbelopp men ändå sedermera bli tvunget att betala vinstskatt. I situationer av detta slag bör dock befrielsereglerna i 11 § kunna användas. Med stöd av 11 § kan nämligen regeringen helt eller delvis befria ett bolag från skyldigheten att betala preliminärbelopp och avgift enligt 7 §. Dispensrätten kan utnyttjas bl.a. då det varit svårt för ett bolag att inom föreskriven tid avgöra om det för verksamhetsåret 1983 skall räknas till kategorin förvaltningsföretag eller inte.

Reglerna i 11 § tar sikte bara på preliminärbelopp och avgift enligt 7 §. Det finns således inget utrymme för regeringen att befria från vinstskatt med stöd av 11 §. Enligt det remitterade förslaget skall vidare bestämmelserna i 6 kap. lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (förfarandelagen) inte tillämpas för vinstskattens del. Detta innebär att den möjlighet att "av nåd" medge skattebefrielse som finns enligt 46 § förfarandelagen inte kommer att gälla vinstskatten.

Från principiell synpunkt föreligger utan tvivel en klar skillnad mellan å ena sidan preliminärbelopp och avgift enligt 7 § och å andra sidan själva vinstskatten. Jag anser därför alltså att befrielsereglerna i 11 § bör begränsas till preliminärbelopp och avgifter. Det bör emellertid finnas en möjlighet att medge befrielse även från vinstskatten om en sådan situation skulle uppkomma att ett uttag av skatt framstår som uppenbart obilligt. Ett sådant fall kan vara att utdelning av engångskaraktär sker inom en koncern

samtidigt som koncernens struktur förändras. Det är då – beroende på att 1 och 5 §§ fått en i vissa hänseenden schablonmässig utformning – inte säkert att reglerna om skattskyldighet och tillgodoräknande av skattebelastad utdelning leder till ett materiellt godtagbart resultat. För att undvika kedjebeskattningsfall i undantagsfall av detta slag bör enligt min uppfattning befrielsemöjligheten enligt 46 § förfarandelagen omfatta även vinstskatten. Föreskriften i det remitterade förslaget om att 6 kap. förfarandelagen inte skall tillämpas i fråga om vinstskatt bör därför slopas.

Enligt 8 § andra stycket i det remitterade förslaget skall ett bolag som – utan att vara deklarationsskyldigt – skall tillgodoräknas utdelning ansöka om utbetalning hos RSV. Någon särskild frist för ingivande av ansökan har inte angetts. Av 13 § framgår emellertid att RSV:s beslut i ansökningsfallen skall meddelas inom samma tid som gäller för besluten om fastställande av vinstskatt, dvs. senast två år från utgången av det kalenderår då verksamhetsåret 1983 gått till ända. Lagrådet anser att en tidsfrist bör gälla också för ingivandet av ansökningsfallen. Lagrådet tillägger att RSV bör ges visst rådrum att pröva ansökningsärenden av mer komplicerat slag.

Jag delar lagrådets uppfattning att en tidsfrist bör bestämmas för ingivandet av en ansökan om utbetalning enligt 8 § andra stycket. Sista tidpunkt för ingivande av ansökningsfallen kan lämpligen bestämmas till tjugo månader efter utgången av verksamhetsåret 1983, dvs. ett år senare än vad som gäller för deklaration. RSV får därmed minst fyra månader på sig att pröva en ansökan.

Vad jag nu sagt om befrielse från vinstskatt och ingivande av ansökan föranleder ändringar i 13 § andra stycket resp. 8 § andra stycket. Jag föreslår också en rent språklig ändring av 9 §.

I övrigt föranleder lagrådets yttrande inget uttalande från min sida.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden lagt fram.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
1 Lag om tillfällig vinstskatt	2
2 Lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)	6
3 Lag om ändring i lagen (1971:1072) om förmånsberättigade skattefordringar m. m.	8
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 20 januari 1983	10
1 Inledning	10
2 Föredragandens överväganden	10
2.1 Allmänna utgångspunkter	10
2.2 Den närmare utformningen av vinstskatten	12
2.3 Övriga lagförslag	29
2.4 Ekonomiska konsekvenser	30
3 Upprättade lagförslag	30
4 Hemställan	30
5 Beslut	30
Bilaga Det remitterade förslaget	31
Utdrag av lagrådets protokoll den 4 februari 1983	35
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 10 februari 1983	40

